

Datum
2022-12-08**Diarie nr**
5.0-2209-0902**Ert datum**
2022-09-15**Er beteckning**
M2022/01829**Vår referens**
HannaSofie Pedersen**Miljödepartementet**
m.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar

Promemoria Näringslivets omställning

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Promemoria Näringslivets omställning.

För att ta fram underlag till nästa klimatpolitiska handlingsplan gav regeringen i mars 2021 tre parallella uppdrag:

- Länsstyrelsen i Uppsala län – lokal och regional klimatomställning
- Trafikanalys – transportområdets klimatomställning
- Tillväxtanalys – näringslivets klimatomställning (denna remiss)

Uppdragen omfattar inte klimatanpassningsåtgärder och är huvudsakligen inriktade på de territoriella utsläppen, eftersom nationella klimatmål som omfattar konsumtion inte fanns beslutade i mars 2021.

I uppdraget om näringslivets omställning har en hindersanalys för uppfyllandet av de nationella och globala klimatmålen utförts. Förslag ges på styrmedel, åtgärder och eventuella kompensationsåtgärder för utsläppsminskning.

SGI:s yttrande utgår från den expertkunskap SGI innehar som är relevant för ärendet och omfattar här geotekniska frågeställningar kopplat till klimatanpassning, miljö, hälsa, säkerhet och ett långsiktigt hållbart markbyggande.

Sammanfattning

SGI:s synpunkter på promemorian:

- Masshantering inom bygg- och anläggningsindustrin bör inkluderas i utredningen som föreslås utföras i Förslag 17.
- Behovet av ändamålsenliga standards för att stödja näringslivets klimatomställning behöver förtydligas.

SGI:s synpunkter

SGI noterar att klimatanpassning inte inkluderas i uppdraget. Frågeställningar kring utsläppsminskning och klimatanpassning ofta är viktiga att beakta ur ett samlat perspektiv, så att samhället inte i onödan behöver nyttja stora resurser för att hantera klimatrelaterade risker i framtiden.

I rapporten föreslås att uppdraget främst behöver fokusera på värdekedjor/materialflöden av större vikt för klimatutsläppen. Det ska ingå i utredningen att analysera de materialflöden/produkter för vilka den cirkulära strategin har störst betydelse.

SGI vill påtala vikten av att särskilt inkludera masshantering inom bygg- och anläggningsindustrin i förslag 17: "Utred hur ambitionshöjning i EU på området cirkulär ekonomi kan bidra till näringslivets klimatomställning".

Bygg- och fastighetssektorn svarade 2019 för 21 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser¹. Av denna del utgör masshantering (transport, sortering, bearbetning etc.) en väsentlig del. Fallstudier visar t.ex. att växthusgasutsläpp från grävmaskiner och masstransporter står för omkring 16 procent av de totala växthusgasutsläppen i anläggningsprojekt². En cirkulär masshantering där massor återanvänds leder till färre transporter och mindre uttag av jungfruligt material från stenbrott och grustag, och skulle därför ha en positiv inverkan på klimatet.

Med masshantering avses här massor av naturligt ursprung som uppstår i bygg- och anläggningsverksamhet och inkluderar både entreprenadberg, jord- och schaktmassor. Enligt den kartläggning som genomförts inom ramen för Naturvårdsverkets regeringsuppdrag "Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål" uppstår idag årligen från 60–80 miljoner ton upp till 150–200 miljoner ton massor per år i Sverige³.

Dagens masshantering innebär en ineffektiv resursanvändning⁴. De hinder för en ökad återanvändning av massor är både sådana som uppstår till följd av komplex befintlig eller bristande lagstiftning (regulatoriska), bristande samordning och planering av projekt (organisatoriska), brister i matchning mellan uppkomst och efterfrågan av massor som leder till behov av lagringsytor (logistiska), men också av att massorna kan vara lågkvalitativa och behov av modifiering innan användning (kvalitativa).

SGI anser att behovet av ändamålsenliga standards för att stödja näringslivets klimatomställning behöver förtydligas.

Promemorian tar upp behovet av standards för att stödja näringslivets omställning, men standardiseringsarbetets fulla potential som ett viktigt verktyg för att driva på innovationer⁵ och implementering av forskning bör beskrivas tydligare. Det är därför viktigt att förslaget om att utreda hur ambitionshöjningen i EU på området cirkulär ekonomi kan bidra till näringslivets klimatomställning (förslag 17) även inkluderar kommissionens intentioner av standardisering för att stödja genomförandet.

SGI föreslår också att man i promemorian även uppmärksammar det pågående uppdrag som Kommerskollegium har fått, som ett resultat av regeringens samverkansprogram Näringslivets

¹ Boverket (2021). *Utsläpp av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn*. <https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuell-status/vaxthusgaser/> Hämtad 2022-11-29

² Karlsson, Rootzén, & Johnsson (2020). Reaching -zero carbon emissions in construction supply chains – Analysis of a Swedish road construction project. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. Vol 120, 109651.

³ Naturvårdsverket (2022). Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål. NV-01151-21.

<https://www.regeringen.se/49f330/contentassets/6fefaa08ad4f4659b00beea384bbbe9f/naturvardsverkets-skrivelse-hantering-av-schaktmassor-och-annat-naturligt-forekommande-material-som-kan-anvandas-for-anlaggningsandamal.pdf>

⁴ Hale et al (2021) The Reuse of Excavated Soils from Construction and Demolition Projects: Limitations and Possibilities. *Sustainability* 13(11):1-15

⁵ Blind, 2013. https://media.nesta.org.uk/documents/the_impact_of_standardization_and_standards_on_innovation.pdf



klimatekonomiställning⁶, om att inrätta ett rådgivande organ med nyckelkompetenser för att främja innovativ och klimatfokuserad standardisering. Det nya uppdraget är en del av genomförandet av regeringens strategi för standardisering⁷, omställning till en cirkulär ekonomi⁸ samt export- och investeringsstrategin⁹.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Johan Anderberg efter föredragning av chefen för strategisk klimatanpassning HannaSofie Pedersen. I ärendets slutliga handläggning har även forskningssamordnaren Christel Carlsson och forskningschefen David Bendz deltagit.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Johan Anderberg

HannaSofie Pedersen

⁶ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-strategiska-samverkansprogram/naringslivets-klimatekonomistallning/>

⁷ <https://www.regeringen.se/land--och-regionstrategier/2018/07/regeringens-strategi-for-standardisering/>

⁸ https://www.regeringen.se/4a3baa/contentassets/619d1bb3588446deb6dac198f2fe4120/200814_ce_webb.pdf

⁹ <https://www.regeringen.se/495ad2/contentassets/c29e2e7b7d264492b8392f1c9f63347a/sveriges-export--och-investeringsstrategi.pdf>